

STUDIEPLAN FÖR Alkohol och våld

ALKOHOLEN OCH
SAMHÄLLET 2017/2018

DÄR MÄNNISKOR OCH IDÉER VÄXER

STUDIECIRKEL SOM ARBETSFORM

Studiecirkeln är en demokratisk arbetsform där deltagarna tillsammans lär sig mer om ett ämne de är intresserade av.

Genom gemensamma reflektioner och diskussioner ökar hela gruppens samlade kunskap. Studiehandledningen ska stimulera till diskussioner och samtal, inte ge alla svar. Här finns inget facit, inget rätt eller fel. Bara förslag till frågeställningar. Naturligtvis kan ni välja helt andra frågor att diskutera. Det här materialet utgår från tre träffar, men kan naturligtvis delas upp i fler, beroende på hur mycket ni vill fördjupa er i varje frågeställning.

För att räknas som studiecirkel ska ni:

- vara minst tre deltagare och kan vara upp till 20 deltagare, varje deltagare ska delta vid minst tre träffar och minst en av de tre första träffarna
- träffas en till tre gånger per vecka, men det går också att träffas till exempel varannan vecka
- arbeta en till fyra studietimmar per gång, en studietimme är 45 min
- träffas minst tre gånger och totalt minst nio studietimmar
- arbeta tills det gemensamma målet har uppnåtts

Ta kontakt med närmaste NBV-kontor så hjälper de er att komma igång.

Närmaste kontor hittar du på www.nbv.se

TRÄFF 1

Diskussionsfrågorna till den här träffen baseras på förord samt sidorna 3–11 i rapporten ”Alkohol och våld”.

DISKUTERA:

- 1** Titta på Figur 1, ”Starkt samband mellan våld och alkohol” (sidan 7). Vad tänker ni om att kurvan för mord och dråp har samma utveckling som kurvan för registrerad alkoholkonsumtion?
- 2** Stycket ”Våld: ett internationellt perspektiv” ger några exempel på hur våld påverkar människor. Vad tänker ni om de skillnader som finns mellan hur våld drabbar män respektive kvinnor och barn? Hur kan det komma sig att våld mot kvinnor, barn och äldre ofta är underrapporterat i statistiken?
- 3** ”Kvinnor som utsätts för partnervåld har dubbelt så stor risk för alkoholmissbruk, dubbelt så stor risk för depression och fyra till fem gånger högre risk för självmord jämfört med kvinnor som inte utsätts för partnervåld.” Detta faktum visar att alkoholen inte bara är en bidragande orsak till våld, utan att våldet är en bidragande orsak till ohälsa, bland annat missbruk. Vad tänker ni om detta samband? Varför tror ni att partnervåld ökar dessa risker?
- 4** Läs igenom Figur 3, Konsekvenser av våld (sidan 9). Har ni tidigare reflekterat över dessa konsekvenser? Är det något som är nytt för er, som ni inte tidigare sett som en möjlig konsekvens av våld? Ge gärna exempel.
- 5** I stycket ”Alkohol och våld globalt” samt ”Alkohol och våld i Sverige” beskrivs förhållandet mellan alkohol och våld, exempelvis i vilken utsträckning även våldsoffer är alkoholpåverkade. Kände ni till de uppgifter som tas upp i stycket? Om det gav ny kunskap – ge exempel på detta.
- 6** Titta på Tabell 1. Vad tänker ni om de skillnader som finns mellan kvinnor och män, när det gäller andelen berusade förövare respektive offer? Vad kan skillnaderna bero på?
- 7** Vilka konsekvenser har våld för livskvalitén? Fundera var och en: Har du någon gång valt att exempelvis inte gå ensam hem sent på kvällen, av rädsla för våld? Har du avstått från att delta i något arrangemang av oro för att det ska uppstå våldsamma situationer? Har alkoholkonsumtion/berusning haft någon del det våldet? Berätta för varandra om era tankar och erfarenheter.
- 8** Finns det något övrigt i de texter ni har läst som ni tycker var extra anmärkningsvärt eller nytt för er? Berätta för varandra och diskutera.

TILL NÄSTA GÅNG:

Nästa träff baseras på sidorna 12–17.

TRÄFF 2

Diskussionsfrågorna till den här träffen baseras på texterna på sidorna 12–17 i rapporten.

HAR NI NÅGRA FRÅGOR ELLER FUNDERINGAR FRÅN FÖRRA TRÄFFEN?

Ta en stund för att diskutera detta.

DISKUTERA:

- 1** Finns det ord och begrepp i kapitlet som ni tycker är svåra att förstå? Hjälp åt för att förstå.
- 2** Det finns faktorer på olika nivåer som bidrar till våld. Försök att ge exempel på faktorer som bidrar på 1) individnivå 2) på gruppnivå 3) i lokalsamhället och 4) på nationell samhällsnivå.
- 3** På sidan 14 står det att "Däremot är det inte uteslutet att förväntningar kan förstärka den biokemiska effekten [av alkohol] så att sannolikheten för aggressiva handlingar över, särskilt när det gäller sexuellt våld". Vad menas med detta? Varför tror ni att förväntningar/inlärd föreställningar kan spela roll just när det gäller sexuellt våld? Vilka förväntningar kan det handla om?
- 4** Hur skulle ni själva sammanfatta stycket om "Laboratiestudier om alkohol och aggression"?
- 5** Vad tänker ni om följande påstående från sidan 17: "Alkohol i sig själv är inte en anledning till eller ursäkt för våld"? Håller ni med? Tycker ni att alkohol ensamt påstås vara orsak till våld? Som ursäkt för våld?
- 6** I rapporten konstateras det att det finns starka sociala eller kulturella faktorer som påverkar om våld uppstår som svar på en konflikt, frustration eller våld. Vilka situationer och/eller miljöer kan
- 7** I slutet på kapitlet beskrivs baren och restauranger som miljöer där tillgång till alkohol och höga berusningsnivåer ökar risken för våld. Känner ni igen beskrivningen av sambandet mellan alkohol och våld? Dela gärna erfarenheter av sådant ni lagt märke till eller upplevt. Det går även bra att ta exempel från sådant ni sett rapporteras i media.
- 8** Om ni skulle hamna i diskussion om sambandet mellan alkohol och våld – vilka fakta från det här kapitlet skulle ni kunna använda för att argumentera?
- 9** Finns det något övrigt i de texter ni har läst som ni tycker var extra anmärkningsvärt eller nytt för er? Berätta för varandra och diskutera.

TILL NÄSTA GÅNG:

Nästa träff baseras på sidorna 18–25.

TRÄFF 3

Diskussionsfrågorna till den här träffen baseras på texterna på sidorna 18–25 i rapporten.

HAR NI NÅGRA FRÅGOR ELLER FUNDERINGAR FRÅN FÖRRA TRÄFFEN?

Ta en stund för att diskutera detta.

DISKUTERA:

- 1** Finns det ord och begrepp i kapitlet som ni tycker är svåra att förstå? Vad betyder exempelvis tvärsnittsstudier och longitudinella studier? Hjälp åt för att förstå.
- 2** På sidan 19 beskrivs Världshälsoorganisationen WHO:s rapporter om att förebygga våld. Det nämns bland annat att åtgärder som minskar alkoholkonsumtionen i en befolkning har bevisats vara effektiva för att minska våld. Hur stämmer den sortens åtgärder som beskrivs överens med svensk alkoholpolitik?
- 3** Under rubriken "Öppettider för alkoholförsäljning" beskrivs olika internationella studier kring sambandet mellan öppettider för serveringsställen och alkoholrelaterat våld. Hur förs diskussionerna kring öppettider i det svenska samhället? Upplever ni att politiker och allmänhet har kunskap om de samband som rapporten tar upp? Har ni något exempel från er egen kommun?
- 4** "Förbud mot alkoholserving vid vissa tillfällen, till exempel vid fotbollsmatcher, kan också vara effektivt för att minska antalet misshandelsfall." Vad tänker ni om den meningen? Vad är era erfarenheter av kopplingen mellan alkohol och våld i samband med fotbollsmatcher? Besök gärna hemsidan för satsningen Fotboll utan Fylla, www.fotbollutanfylla.se. Bakom satsningen ligger IQ-initiativet tillsammans med STAD och de allsvenska Stockholmsklubbarna AIK, Djurgården och Hammarby. På hemsidan finns bland annat ett par korta filmer.
- 5** När åldersgränsen för att köpa alkohol sänktes från 20 till 18 år på Nya Zeeland, ökade antalet misshandelsfall för unga män mellan 15 och 19 år. Varför tror ni att den sänkta åldersgränsen gav detta resultat?
- 6** STAD-projektet har under flera år genomfört utbildningar för svenska kommuner i ansvarsfull alkoholserving. Vet du om din kommun har deltagit i den här utbildningen? I stycket "Ansvarsfull alkoholserving och flerkomponentsprogram i lokalsamhället" nämns flera olika program och satsningar för att minska drickande och våld. Känner du till andra liknande lokala satsningar? Vilka resultat har de fått?
- 7** Under rubriken "Andra möjliga åtgärder" på sidan 23 nämns åtgärder som kan förebygga alkoholrelaterat våld men där forskningsresultaten är motstridiga eller otillräckliga. Vad tänker ni om de åtgärder som tas upp? Har ni egna idéer?

8 Läs rekommendationerna på sidan 25. Vad tycker ni om dessa? Har ni några egna rekommendationer?

9 I rapportens sammanfattning på sidan 24 står det att "Nästan alla fördömer våld, åtminstone offentligt, men svårigheten ligger i att införa meningsfulla åtgärder som faktiskt minskar våldet. När allt kommer omkring kanske det saknas en politisk vilja till förändring, eller brist på kunskap om vad som kan göras."

Vad tänker ni om detta? Håller ni med? Hur vore det möjligt att påverka politiker och andra beslutsfattare, utifrån den kunskap som finns samlad i rapporten "Alkohol och våld"? Lista era främsta fakta och argument för åtgärder som kan minska det alkoholrelaterade våldet.

10 Finns det något i de texter ni har läst som ni tycker var extra anmärkningsvärt eller nytt för er? Berätta för varandra och diskutera.

AVSLUTNING OCH REFLEKTION

Summera vad ni har gjort och vilka frågor ni har diskuterat. Lägg gärna till personliga reflektioner om vad ni såg och tänkte och om hur gruppen som helhet reagerade.

Låt sedan var och en i gruppen fundera på frågorna:

- Vilka nya tankar har du fått?
- Vad är det som berört dig mest?
- Vad kommer du att ta med dig härifrån?

Gå varvet runt och låt var och en svara utan att bli avbruten.

Nu när cirkeln är slut är det bra att fånga upp allas tankar kring cirkeln. Gör gärna en skriftlig utvärdering där var och en får svara på frågorna, som ni lämnar till NBV-kontoret.

- Vad har varit bra?
- Vad har varit mindre bra?
- Hur kan man gå vidare?

Alkoholen och samhället ges ut en gång om året. Varje år väljs ett huvudtema ut och en internationell forskargrupp får i uppdrag att sammanfatta forskningen kring detta.

Årets rapport, 2017/2018 ges ut av IOGT-NTO, Svenska Läkaresällskapet och CERA i samarbete med Stiftelsen Ansvar.